

BABICE 1951: VRAŽDA, JUSTIČNÍ ZLOČIN A PAMĚŤ

Celodenní komponované pásmo Ústavu pro studium totalitních režimů připomene tragédii, která změnila český venkov a stala se symbolem komunistické represe

Kulturní dům Tomáše Kuchtyka, Babice 24, Babice u Třebíče

2. SRPNA 2026 VE 14 HODIN

Tisková zpráva ze dne 22. července 2026

Ústav pro studium totalitních režimů připravuje celodenní komponované pásmo **Babice 1951: vražda, justiční zločin a paměť**, které se uskuteční v neděli 2. srpna 2026 od 14 hodin v Babicích. Program propojí historický výzkum, právní reflexi, práci s kolektivní pamětí i osobní svědectví lidí, jejichž rodiny byly babickými procesy přímo zasaženy. Setkání nabídne nejen pohled na samotné události léta roku 1951, ale také širší zamyšlení nad tím, jak totalitní moc pracuje se strachem, ideologií, propagandou a deformací práva.

TRAGÉDIE, KTERÁ OTŘÁSLA REPUBLIKOU

Babický případ patří k nejzásadnějším a zároveň nejbolestnějším událostem československých poválečných dějin. Jeho význam dalece přesahuje hranice jedné obce na Třebíčsku. V mnoha ohledech představuje modelový příklad mechanismu stalinské represe na českém venkově počátku padesátých let – období, kdy komunistický režim usiloval o úplnou proměnu společnosti prostřednictvím kolektivizace, likvidace soukromého hospodaření, potlačení náboženského života a zastrašení skutečných i domnělých odpůrců režimu.

„Babický případ představuje jeden z nejdrastičtějších příkladů komunistické justiční represe na českém venkově. Šlo o mechanismus státního násilí, v němž byla justice degradována na nástroj politických procesů a likvidace označených nepřátel režimu. Babice se staly symbolem toho, jak totalitní moc dokázala systematicky ničit lidské osudy, paralyzovat celé komunity a proměnit venkov v prostor strachu a poslušnosti,“ uvedl Ladislav Kudrna, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů.

VÝSTŘELY V BABICÍCH

Dne 2. července 1951 došlo v budově školy v Babicích ke střelbě, při níž byli zabiti tři funkcionáři místního národního výboru. Samotný útok se okamžitě stal předmětem mimořádného zájmu bezpečnostních složek i nejvyššího vedení komunistické strany. Režim událost interpretoval jako důkaz existence organizovaného „třídního nepřítele“ na venkově a využil ji k rozsáhlé propagandistické kampani. Babice se během několika dnů proměnily v symbol údajného boje proti „vesnickým boháčům“, katolické církvi a protistátním skupinám.

MUČENÍ ZATČENÝCH

Následovalo rozsáhlé vyšetřování vedené Státní bezpečností, které bylo provázeno brutálními metodami výslechů, psychickým i fyzickým nátlakem a předem připravenými scénáři politických procesů. Desítky lidí byly zatčeny často pouze na základě nepřímých kontaktů, osobních vazeb nebo náboženského přesvědčení. V několika navazujících procesech bylo odsouzeno více než sto osob a jedenáct lidí bylo popraveno. Mnozí další skončili v dlouholetém vězení, pracovních táborech nebo byli vystaveni perzekuci, která zasáhla celé rodiny.

PROCESY BEZ SPRAVEDLNOSTI

Babické procesy se zároveň staly jedním z nejvýraznějších příkladů zneužití justice komunistickým státem. Právo zde nepředstavovalo nástroj ochrany občana, ale prostředek politického boje. Obžaloby byly vytvářeny v souladu s ideologickými potřebami režimu, soudní rozhodnutí měla exemplární charakter a tresty měly sloužit především jako veřejné zastrašení společnosti. Právě proto jsou Babice dodnes významným tématem nejen historického, ale i právního výzkumu.

KNĚŽÍ NA POPRAVIŠTI

Zvláštní místo v babickém příběhu zauímají procesy s katolickými kněžími. Popravy pátera Jana Buly, Václava Drboly, Františka Pařila se staly symbolem útoku komunistického režimu proti církvi i proti morálním autoritám venkova. Oba byli prezentováni jako součást protistátního spiknutí, přestože historický výzkum ukazuje, že jejich vina byla konstruována v rámci širší politické kampaně. Režim potřeboval vytvořit obraz organizovaného nepřítele, který by ospravedlnil další represe a urychlil kolektivizaci.

ZÁHADA LADISLAVA MALÉHO

Historici dodnes diskutují některé okolnosti celé události, především roli Ladislava Malého – muže pohybujícího se mezi protikomunistickým odbojem, provokací a možnými vazbami na bezpečnostní aparát. Právě otázka, kde končí doložitelný fakt a kde začínají konstrukce, legendy či účelové interpretace, představuje jedno z ústředních témat současného výzkumu babického případu. Komponované pásmo proto nebude nabízet jednoduché odpovědi, ale prostor pro otevřenou odbornou diskusi o limitech historického poznání, odpovědnosti institucí i etice paměti.

PROPAGANDA A MLČENÍ

Po desetiletí byly Babice prezentovány téměř výhradně optikou komunistické propagandy. Událost byla využívána v dobovém tisku, školních učebnicích, propagandistické literatuře i populární kultuře jako důkaz „třídního boje“ na venkově. Výraznou roli sehrál například televizní seriál 30 případů majora Zemana, který pomáhal upevňovat oficiální výklad událostí. Teprve po roce 1989 bylo možné systematicky otevírat archivní materiály, rekonstruovat jednotlivé lidské osudy a vracet hlas těm, kteří byli desítky let umlčováni.

Komponované pásmo proto nebude pouze historickou rekonstrukcí jedné tragické události. Chce otevřít také otázky, jak společnost zachází s traumatickou minulostí, jak vzniká kolektivní paměť a proč některé historické události zůstávají citlivým tématem i po více než sedmdesáti letech. Organizátoři chtějí upozornit, že důsledky politických procesů nekončily rozsudkem smrti nebo vězením – pokračovaly stigmatizací rodin, mlčením, strachem a narušenými vztahy v celých komunitách.

HISTORIE V SOUVISLOSTECH

Jako hlavní host zde vystoupí spisovatel Luděk Navara, členy Rady ÚSTR, Ladislav Kudrna, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů, Kamil Nedvědický, 1. náměstek ředitele ÚSTR a v neposlední řadě také historik ÚSTR Petr Mallota, který se dlouhodobě věnuje problematice politických procesů a trestu smrti v komunistickém Československu. Ve svém vystoupení zasadí babický případ do širšího kontextu politických poprav padesátých let a přiblíží osudy jednotlivých popravených.

Právní historik a první náměstek ředitele ÚSTR Kamil Nedvědický nabídne pohled na babické procesy jako na příklad systematického zneužití práva totalitním státem. Zaměří se na mechanismy třídní justice, vyšetřovací praktiky Státní bezpečnosti i institucionální odpovědnost tehdejšího režimu.

Spisovatel a publicista Luděk Navara přiblíží proměny veřejné paměti a mediální obrazy babického případu od období komunistické propagandy po současnost. Bude hovořit také o práci s pamětníky, rodinnými archivy a o tom, proč Babice dodnes vyvolávají silné emoce i společenské spory.

SVĚDECTVÍ POTOMKŮ

Součástí programu bude rovněž vystoupení pamětníka a publicisty Miroslava Kasáčka, který je rodinně spojen s jedním z popravených v souvislosti s babickými procesy. Jeho svědectví připomene, že historické události nejsou pouze archivními dokumenty, ale především konkrétními lidskými osudy, jejichž důsledky přetrvávaly po generace.

PŘÍBĚH PRO DNEŠEK

Komponované pásmo je určeno široké veřejnosti, pedagogům, studentům, historikům i všem zájemcům o moderní dějiny, problematiku spravedlnosti a paměť totalitních režimů.

„Babický případ ukazuje, jak komunistický režim pracoval s trestem smrti jako s nástrojem zastrašení celé společnosti. Nešlo pouze o potrestání konkrétních lidí, ale o demonstraci moci, která měla vyvolat strach a urychlit proměnu venkova podle ideologických představ režimu. Babice se staly symbolem období, kdy lidský život neměl žádnou cenu a spravedlnost byla prázdným pojmem,“ říká historik ÚSTR Petr Mallota.

„Babické procesy představují jeden z nejvýraznějších příkladů okamžiku, kdy právo přestává chránit občana a stává se nástrojem státní moci. Totalitní režim tehdy využil justici k legitimizaci represí, které měly zasáhnout nejen jednotlivce, ale celé společenské skupiny. Právě proto je důležité tyto události připomínat i dnes – jako varování před tím, jak snadno mohou instituce rezignovat na principy spravedlnosti,“ uzavírá Kamil Nedvědický, právní historik a první náměstek ředitele ÚSTR.

Babice 1951 nejsou uzavřenou minulostí. Jsou varováním, jak rychle může být spravedlnost nahrazena ideologií – a jak dlouho pak její důsledky zůstávají v rodinách i krajině.

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

[Facebook](#)[Instagram](#)[X \(Twitter\)](#)[YouTube](#)

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je od 1. 5. 2022 Ladislav Kudrna.

Ústav pro studium totalitních režimů, Palác Archa, Na Poříčí 26, 110 00 Praha 1

Kontakt pro novináře: Petra Jungwirthová, vedoucí odd. komunikace/tisková mluvčí

M: 770 172 146

EM: press@ustrcr.cz